

Asia: D6L56D3-22

Kansallinen raportti - YK:n ihmisoikeusneuvoston yleismaailmallisen määräaikaistarkastelun (UPR) neljäs tarkastelukierros

Lausunnonantajan lausunto

1. Miten edellisen UPR-tarkastelun suositusten täytäntöönpano on onnistunut ja mitä täytäntöönpanotoimia olisi hyvä raportissa tuoda esille?

Aseistakieltäytyjäliitto on huolestunut useasta YK:n ihmisoikeuskomitean vuonna 2021 määräaikaistarkastelussa nostamasta asiakohdasta. Ensimmäinen koskee luonnoksen kohtaan 48, vuonna 2019 kumottuun Jehovan todistajia koskeneeseen muutokseen, jossa uskontokuntaan kuuluneilta poistettiin mahdollisuus vapautua asevelvollisuudesta. Tämä tehtiin vastoin YK:n ihmisoikeusneuvoston suosituksia, joiden mukaan vapautus olisi tullut ulottaa myös muihin aseistakieltäytyjien ryhmiin, kuten totaalikieltäytyjiin, ei päinvastoin lakkauttaa mahdollisuutta vapautukseen kaikilta.

Jaamme myös huolestamme YK:n ihmisoikeuskomitean kanssa siitä, että vaikka siviilipalvelusta hallinnoi työ- ja elinkeinoministeriö, sotilashenkilöstöä osallistuu edelleen siviilipalvelusta käsitteleviin työryhmiin ja komiteoihin, jotka päättävät palveluksen luonteesta ja kestosta. Tämän lisäksi oikeudesta aseistakieltäytymiseen ja asevelvollisuuden suorittamisen vaihtoehtoista ei tiedoteta riittävästi, vaan tiedotustyö esimerkiksi siviilipalveluksen vaihtoehdosta on suurelta osin Aseistakieltäytyjäliiton tiedotuksen varassa. Kutsuntatilaisuuksissa siviilipalveluksesta annettu tieto on kokemustemme mukaan marginaalista ja saattaa rajoittua esimerkiksi yhteen diaan tai mainintaan esityksen keskellä. Keräämme kuukausittain kokemuksia siviilipalvelukseen siirtyneiltä, ja saamme jatkuvasti moitteita liian huonosta tiedonsaannista kutsuntatilaisuuksien aikana.

Koemme riittämättömänä, että raportin ainoa aseistakieltäytymistä koskeva maininta viittaa Jehovan todistajien vapautuksista poistamiseen, kun muut ihmisoikeuskomitean tekemät muutosehdotukset on jätetty mainitsematta. Näemmekin komitean vuonna 2021 tekemät, alla luetellut muutosehdotukset edelleen ajankohtaisina.

2. Mitkä ovat sellaisia yleisempiä ihmisoikeuksiin liittyviä teemoja, joissa Suomi on onnistunut tai jotka kaipaavat lisähuomiota?

Sopimusvaltion tulisi

(a) varmistaa, etteivät asevelvollisuuden suorittamisen vaihtoehdot ole luonteeltaan tai kestoaltaan rankaisuvia tai syrjiviä ja että ne säilyvät siviililuonteisina ja pidetään sotilaallisen määräysvallan ulkopuolella;

(b) keskeyttää kaikki syytetoimet, jotka kohdistuvat omantunnon syistä asevelvollisuuden suorittamisesta kieltäytyneisiin henkilöihin, ja vapauttaa ne, jotka parhaillaan suorittavat aseistakieltäytymiseen perustuvia vankeusrangaistuksia;

ja

(c) tehostaa pyrkimyksiään tiedottaa yleisölle oikeudesta aseistakieltäytymiseen ja asevelvollisuuden suorittamisen vaihtoehtojen olemassaolosta.

3. Vapaamuotoiset kommentitne (esimerkiksi raporttiluonnoksesta)

Ei muita muutosehdotuksia.

Raninen Kaj
Aseistakieltäytyjäliitto ry